הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר נזיקין

כסף משנה על משנה תורה, הלכות גניבה

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כסף משנה על משנה תורה, הלכות גניבה

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-גניבה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ח 4
פרק ד 4
הלכה ז 4
הלכה י 5
פרק ה 5
הלכה ג 5
הלכה ו 6
הלכה ח 6
הלכה י 6
פרק ו 8
הלכה א 8
הלכה ג 8
פרק ז 8
הלכה ד 8
פרק ח 9
הלכה יח 9

פרק א

הלכה ח

קטן שגנב וכו'. פירוש מחזירים לו לבעל הגניבה דבר הגנוב ממנו:

פרק ד

הלכה ז

מסר שורו לשנים וטענו טענת גנב וכו'. כתב הטור וז"ל כתב הרמב"ם הפקיר שורו לשנים וטענו נגנב ונשבעו שניהם והודה האחד ועל השני באו עדים בין שניהם משלמין את הקרן ובכפל מבעיא לן ולא איפשיטא לפיכך אין מחייבין אותו ואם תפס לא מפקינן מיניה, ואין נראה כן בגמרא אלא כפל פשיטא דמשלם אותו שבאו עליו עדים ובחומש מבעיא עכ"ל. והנה דין זה בפ' הגוזל עצים (דף ק"ח) חומש וכפילא בתרי גברי מאי היכי דמי כגון שמסר שורו לשני בני אדם וטענו בו טענת גנב חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים מאי מי אמרינן בחד גברא קפיד רחמנא דלא משלם חומשא וכפילא האי נשלם כפילא והאי נשלם חומשא כלומר דקי"ל דאין חומש בהודה מפי עצמו ואין כפל אלא בבאו עליו עדים או דילמא עילויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נשלם עליה חומשא וכפילא [וה"נ חד ממונא הוא] תיקו. ומפרש רבינו דקרן פשיטא לן דמשלמים בין תרווייהו וחומש נמי פשיטא לן דמשלם אותו שהודה ולא מבעיא לן אלא אם זה שבאו עליו עדים משלם חומש ועלה בתיקו ולפיכך פסק רבינו שאם תפס אין מוציאין מידו ומ"ש הטור ואינו נראה כן בגמרא הוא מדאיתא התם לעיל מההיא [בעי] רמי בר חמא ממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש או דילמא שבועה המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש ופירש"י בעי רמי בר חמא דקי"ל בפרק מרובה ממון שאין משתלם בראש דאיכא כפל בהדיה אין מוסיף חומש עכ"ל. ומשמע דבעיא דרבינא נמי בכה"ג היא דכפל פשיטא ליה דמשלם אותו שבאו עליו עדים ולא מבעיא לן אלא אם משלם חומש אותו שהודה משום דממון דאיכא כפל בהדיה אין מוסיף חומש או דילמא ה"מ בחד גברא אבל בתרי גברי חד משלם כפל וחד משלם חומש ש"ד. ורבינו אפשר שסובר דאע"ג דבעיא דרמי בר חמא בהאי גוונא היא בעיא דרבינא הויא בגוונא אחרינא אלא דאכתי קשיא לי דכיון דבעיא דרמי איפשיטא דממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש א"כ בבעיא דרבינא היאך אפשר לומר דפשיטא לן דמשלם חומש ולא מספקא לן אלא אם משלם כפל דהא כפל מוציא מידי חומש שמענו בבעיא דרמי בר חמא אבל חומש מידי כפל לא שמענו וצ"ע:

הלכה י

שומר שגנב מרשותו וכו'. כתב ה"ה וז"ל כתב הראב"ד זה אינו כלום וכו' עד סוף דבר איני יודע טענה לרבינו עכ"ל. ול"נ שדעת רבינו דטוען טענת גנב היינו כשמניח הפקדון במקומו וטוען שנגנב כולו והכא שאני שמכלל מה שהופקד אצלו לקח קצת בדרך גניבה:

פרק ה

הלכה ג

נתייאשו הבעלים מן הגניבה וכו'. כתב הטור וז"ל כתב הרמב"ם ז"ל נתייאשו הבעלים מהגניבה קנאו הלוקח בשינוי רשות ויאוש ואינו מחזיר הגניבה עצמו לבעלים אלא נותן להם דמיו מפני תקנת השוק אם לא היה המוכר גנב מפורסם ואם לקח מגנב מפורסם אז אינו נותן ללוקח כלום וצריך להחזיר לו הכלי בלא דמים עכ"ל. ואני אומר שספר מוטעה נזדמן לו לטור בדברי רבינו דהיאך כתב נותן להם דמיו אם לא היה המוכר גנב מפורסם דמאחר דאינו מפורסם אין ללוקח ליתן כלום דכשלא נתייאשו הבעלים אמרו דמחזיר הגניבה ונוטל דמים מבעה"ב מפני תקנת השוק והיכא דנתייאשו הבעלים דאינו צריך להחזיר הגניבה עצמה אי אמרת שיתן דמים בטלת תקנת השוק ועוד שנמצא חומר בנתייאשו מבלא נתייאשו דבלא נתייאשו אין לוקח מפסיד כלום ובנתייאשו הוא מפסיד דמי הגניבה שמשלם לבעה"ב וכן מ"ש ואם לקח מגנב מפורסם אינו נותן ללוקח כלום אין לו הבנה כלל דמדקתני אינו נותן ללוקח כלום משמע דבגנב שאינו מפורסם נותנים הבעלים שום דבר ללוקח והא ליתא דכיון דבנתייאשו מיירי אין הלוקח צריך להחזיר הגניבה לבעלים וא"כ מה יתנו לו ועוד מה זה שכתב וצריך להחזיר לו הכלי בלא דמים דכיון שיש כאן שינוי רשות ויאוש קנה ואמאי צריך להחזיר לו הכלי אפילו קנה מגנב מפורסם. ונראה שהנוסחא שנזדמנה לטור היא שנזדמנה להראב"ד ולכן כתב עליה כל זה אין לו שורש וענף והוא שיבוש המעתיק עכ"ל. וכבר כתב ה"ה שהנוסחא הבדוקה היא נותן דמים אם לקח מגנב מפורסם או אינו נותן כלל לא חפץ ולא דמים אם לא היה זה הגנב מפורסם וכך היא גירסת ספרינו והשתא אתי שפיר דכיון דאיכא יאוש ושינוי רשות ודאי קנה מיהו אם קנה מגנב מפורסם אע"פ שקנה לענין שאינו צריך להחזיר הכלי דמים מיהא צריך להחזיר ואם קנה מגנב שאינו מפורסם מן הדין היה צריך להחזיר לו דמים אלא שמפני תקנת השוק אפילו דמים אינו צריך להחזיר:

הלכה ו

משכן הגניבה בין שמשכנה ביתר על דמיה וכו'. כתב ה"ה על דברי הראב"ד ובאמת שבגמרא לא הוזכר וכו' עד ויש לחלק. ול"נ דיותר נכון לומר דטעמא דרבינו דכיון דאין דרך להלוות על המשכון שוה בשוה ואפ"ה אסיקנא דעשו בו תקנת השוק א"כ הוא הדין להלוות עליו יותר משיווין וטעמא דמילתא משום דאית לן למימר דמשכון לזכרון דברים נקטיה ולא דמי לדין שכתב בסמוך היה נושה בגנב מאה זוז דהכא שאני שלא הוציא מעות מידו עד שהביא לו המשכון גלי דעתיה שכל סמך שלו אינו אלא המשכון:

הלכה ח

היה נושה בגנב מאה זוז וכו'. כתב הרב המגיד ודוקא בשלא פירש וכו' ובכי הא מי שהחפץ בידו נאמן בשבועה עכ"ל. איני יודע מה מקום לשבועה כאן שמאחר שאין הלה טוענו ברי אין כאן אלא חרם סתם:

הלכה י

בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו וכו'. דברי רבינו מבוארים שהוא מפרש דכי אמר רבא אבל בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו לא צריך לאהדורי עליה כולי האי היינו לומר שא"צ שום תנאי מהתנאים האמורים דאפילו לא באו בני אדם בתוך ביתו כלל מאחר שאינו עשוי למכור כליו ועדים מכירים שאלו הם כליו ביצא לו שם גניבה סגי דרגלים לדבר שלא מכרם אלא נגנבו ממנו וכדמסיק רב אשי הרי יצא לו שם גניבה בעיר דביצא לו שם גניבה בלחוד סגי אפילו לא באו בני אדם בתוך ביתו וכו' ולא כדפירש"י דמאי דקאמר לא צריך לאהדורי לא קאי אלא לתנאי דספר פלוני ופלוני הם דמשמע מדבריו שאין חילוק בין בעל הבית העשוי למכור כליו לשאינו עשוי למכור אלא לתנאי זה אבל כל שאר התנאים צריכים הם בשאינו עשוי למכור כשם שהם צריכים בעשוי למכור. ולפי פירוש רבינו אתיא מתני' כפשטא דסתם ותני יצא לו שם גניבה בעיר בלי שום תנאי משום דמיירי בשאינו עשוי למכור כליו. וכ"כ בפירוש המשנה וז"ל זה הדין כשיהיה האיש ההוא אינו ידוע למכור אותם דברים שטוען שנגנבו לו ויצא לו שם גניבה בעיר וא"צ שנבאר שצריך ב' עדים שיעידו שאלו הכלים היו שלו ושאלו הספרים שלו היו לפי שזה מבואר אבל אם דרכו שימכור כליו וספריו לא ידונו לו זה הדין אלא אם לנו עמו בני אדם ומצאו בבקר קירו חתור ואותם אנשים שלנו בביתו יצאו על אותו המחתרת וכליו וספריו של בעל הבית בידיהם באותה שעה ידונו לו זה הדין עכ"ל. וא"ת וכי אקשינן מתני' והלא יצא לו שם גניבה בעיר מאי הוי ליחוש דילמא זבנינהו וכו' היכי אהדר ליה כגון שבאו בני אדם בתוך ביתו וכו' דהא הנהו תנאים לא צריכי אלא

בעשוי למכור כליו והכי ה"ל לאהדורי הב"ע בבעה"ב שאינו עשוי למכור כליו. וי"ל דבעי לגלויי ליה דאפילו בעשוי למכור כליו משכחת לה דישבע כמה הוציא ויטול וכיון שבאו בני אדם בתוך ביתו וכו' ובתר הכי גלי ליה דה"מ בעשוי למכור אבל בשאינו עשוי למכור לא חיישינן דילמא זבנינהו. ועי"ל דמתני' בכל גוונא מיירי בין בבעה"ב העשוי למכור בין בשאינו עשוי אלא דבעשוי למכור הוי יצא לו שם גניבה בכל הנך תנאים שבאו בני אדם בתוך ביתו וכו' ובשאינו עשוי למכור הוי יצא לו שם גניבה יציאת שם גניבה בעלמא וא"צ לתנאים אחרים ומשום הכי כי אקשי ליה ליחוש דילמא זבנינהו לא בעא לאהדורי ליה הב"ע בשאינו עשוי למכור כליו משום דמתני' בכל גוונא מיתניא בין בעשוי למכור בין בשאינו עשוי למכור ולהכי אהדר ליה כגון שבאו בני אדם בתוך ביתו וכי היכי דלא ליטעי למימר דלעולם צריך הנך תנאים דבאו בני אדם בתוך ביתו וכו' אתא רבא ואמר דע"כ לא צריך לאוקומי מתני' בכל הנך אלא משום בעל הבית העשוי למכור דאילו בשאינו עשוי למכור אתיא מתניתין כפשטא בלא שום תנאי ולהיותו מפרש כן כתב בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו ויצא לו שם גניבה בעיר ומכיר כליו וספריו ביד אחרים אם באו עדים שזה כליו של זה ישבע זה וכו' ויחזיר לו כליו, לומר דבאינו עשוי למכור כליו ויצא לו שם גניבה בעלמא סגי וא"צ לבאו בני אדם ולנו בתוך ביתו וכו' ואם באו עדים שהן כליו של זה אע"פ שלא נזכר בגמרא הוא מבואר מעצמו שאם אין עדים שזה היו כליו של זה קודם שיצא לו שם גניבה כי יצא לו שם גניבה מאי הוי דילמא מעולם לא היו כלים אלו שלו. והטור כתב וז"ל המכיר כליו וספריו ביד אחר והוא אינו עשוי למכור כליו ויצא לו שם גניבה בעיר כגון שבאו בני אדם ולנו בתוך ביתו ובלילה עמד וצווח כלי נגנבו ועדים ראו אותם בני אדם שחתרו להם בקיר וכו' כתב הרמב"ם כשאינו עשוי למכור כליו אם יבואו עדים שהן כליו של זה ישבע הלוקח בנקיטת חפץ בכמה לקחו ויטול מהבעל ויחזיר לו כליו ע"כ. ור"ל כיון שעדים מכירים שהם כליו א"צ שיעידו שראו אותם האנשים שחתרו ויצאו וחבילות על כתפיהם והכי מסתברא עכ"ל. ויש לתמוה על דבריו שכתב על דברי רבינו ור"ל כיון שהעדים מכירים שהם כליו א"צ שיעידו שראו אותם האנשים שחתרו ויצאו וכו' שנראה מדבריו שאין זה סותר למ"ש תחלה והסתירה מבוארת שתחלת דבריו הם ע"פ פירש"י דכי אמרינן אבל בשאינו עשוי למכור לא צריך לאהדורי עליה כולי האי לא קאי אלא לומר דלא צריך דנימא פלוני ופלוני וכו' אבל כל שאר תנאים צריך ואילו לרבינו א"צ שום תנאי כמו שנתבאר. ויש לתמוה * על ה"ה שקיצר וכתב על דברי רבינו זה מבואר שם בגמרא והיה ראוי לו לכתוב פירוש הסוגיא לדעתו כיון שהוא מוחלק מפירש"י כמו שנתבאר. וכתב עוד הטור כתב

עוד (הרמב"ם) שאם הם כלים העשויים להשאיל ולהשכיר אפילו לא יצא לו שם גניבה בעיר נאמן וישבע המחזיק בהם כמה הוציא ויטול ויחזיר לזה כליו עכ"ל. ומ"ש בשם רבינו אפילו לא יצא לו שם גניבה בעיר טעות הוא שהרי מבואר בלשון רבינו דאיצא לו שם גניבה בעיר שכתב ברישא קאי וכן פירשו דבריו הראב"ד וה"ה ז"ל: * (עיין בב"י סי' שנז כי שם מיישב תמיהתו על הרב המגיד):

פרק ו

הלכה א

כל דבר שחזקתו שהוא גנוב וכו' וכן אם רוב אותו הדבר שהוא גנוב וכו'. כתב ה"ה ויש תימה קצת בלשון הרב וכו'. ויש לתמוה על דברי ה"ה דהא ודאי אין זו ענין לההיא דרב דהתם ליהנות מן הגזלן אסור עד שיהא רוב ממון שלו והכא לקנות מאדם שאינו מוחזק בגזלן אלא שאותו דבר שקונה ממנו יש לחוש שהוא גנוב וזה מבואר וכבר נזכר זה בסוף דברי רבינו פ"ה מהל' גזילה:

הלכה ג

ומותר לקחת מן האריס וכו'. בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כ"ב) אמימר ומר זוטרא ורב אשי איקלעו לבוסתנא דמרי בר איסק אייתי אריסיה תמרי ורמוני ושדא קמייהו אמימר ורב אשי אכלו מר זוטרא לא אכל וכתב הרא"ש (דף קל"ד ע"ב) אמימר ורב אשי אכלו אע"ג דלא ידע מרי בר איסק במאי דיהיב להו [ויאוש שלא מדעת הוי] מ"מ היו סומכים על זה דאריסא מחלקו יהיב להו ויתן לבעלים אחרים כנגדן מר זוטרא לא אכל כיון דמן השותפות קודם החלוקה יהיב להו בלא דעת בעלים לא מצי למיכל עכ"ל. וכיון דאמימר ורב אשי עבוד עובדא הלכתא כוותייהו דרבים נינהו ועוד דרב אשי מריה דגמרא הוא וכוותיה נקטינן:

פרק ז

הלכה ד

סלע שנפגמה וכו' אלא או ישחוק וכו'. לפי דברי ה"ה הול"ל או יפגמנה באמצע. ורש"י פירש שהרמאי יקוץ אותה סביב עד שיוציא הנקב ויוציאנה בשקל ולפי זה מ"ש רבינו ויעשנה משקל צריך לומר שהשי"ן [משקל] נקודה בסגו"ל:

פרק ח

הלכה יח

הסיטון מקנח מדותיו אחת לשלשים יום וכו'. כתב ה"ה פסק דלא כרשב"ג. ויש לתמוה למה דהא קי"ל כל מקום ששנה ר' שמעון בן גמליאל הלכה כמותו: [ועי' בב"י ח"מ סי' רל"א וב"ח ודרישה ישוב על זה וע"ע בתויו"ט]:

סליקו הלכות גניבה בס"ד